

REFORMASJON 2017

Orientering om planleggingen av reformasjonsjubileet

Foranledning

31. oktober 1517 offentliggjorde Martin Luther 95 teser mot kommersialisering av avlat. Dette regnes som starten på den lutherske reformasjonen. 500-årsjubileet for denne begivenheten blir markert globalt, i enkelte land med storslåtte og langvarige feiringer. Selv om reformasjonen først ble gjennomført 20 år seinere i Norge, er det naturlig å markere reformasjonen sammen med de lutherske kirker og flere andre kirkesamfunn over hele verden.

Hovedkomiteen

I 2013 ble det oppnevnt en hovedkomité for reformasjonsjubileet i Den norske kirke, ledet av biskop Helga Haugland Byfuglien. Hovedkomiteen har vedtatt et *profildokument* for markeringen av jubileet, der det slås fast at en primært ønsker en økumenisk og samtidsorientert markering.

Komiteen har vedtatt at hovedtema for jubileet skal være «Nåde», og det er konkretisert ved tre undertemaer: «Frelsen er ikke til salgs», «Mennesker er ikke til salgs», og «Skaperverket er ikke til salgs». Disse tre «ikke til salgs-temaene» har også Det lutherske verdensforbund valgt for jubileumsåret og for generalforsamlingen som holdes i Namibia i mai 2017. Komiteen har videre ønsket at temaene skal profileres ved bruk av dagsaktuelle bilder. Fra tidlig i 2015 har Kirkerådet ansatt prosjektleder for reformasjonsmarkeringen.

FRELSEN ER IKKE TIL SALGS

MENNESKER ER IKKE TIL SALGS

SKAPERVERKET ER IKKE TIL SALGS

Økumenisk

Det har i noen år vært sagt at det å være luthersk, er å være økumenisk. En konsekvens av dette er at det på reformasjonsdagen i 2017 arrangeres en nasjonal økumenisk gudstjeneste i Nidarosdomen. Det blir den offisielle markeringen av 500-årsdagen.

Ett år tidligere, 31. oktober 2016, blir det en felles luthersk-katolsk markering i Lund i Sverige av det økumeniske framskrittet som dokumentet «Fra konflikt til fellesskap» representerer. For første gang deltar en pave ved markeringen av reformasjonsdagen. Pave Frans vil lede markeringen sammen med president i LVF biskop Munib Younan og generalsekretær i LVF Martin Junge.

Den norske kirke og Norges kristne råd gått sammen om et felles nettsted for reformasjonsmarkeringen, www.reformasjon2017.no

Gudstjenester

For å få til en markering som både er landsomfattende og får nedslag i alle lokalsamfunn, er det vedtatt at det høsten 2017 skal holdes fire temagudstjenester i alle menigheter. I januar 2016 ble det sendt ut et offisielt rundskriv om dette fra Kirkerådet. Temaene på de fire gudstjenestene er sammenfallende med temaene som hovedkomiteen har valgt for jubileet som helhet, og det er vedtatt særskilte bibeltekster for alle fire søndager.

27. august 2017 (12. søndag i treenighetstiden), tema: Nåden alene.

17. september 2017 (15. søndag i treenighetstiden), tema: Skaperverket er ikke til salgs.

15. oktober 2017 (19. søndag i treenighetstiden), tema: Frelsen er ikke til salgs.

19. november 2017 (24. søndag i treenighetstiden), tema: Mennesker er ikke til salgs.

Det er flott om en kan få gjennomført disse gudstjenestene som økumeniske fellesgudstjenester i lokalmiljøet. En kan også forsøke å få til samarbeid med andre krefter i lokalmiljøet om arrangementer med fokus på søndagens temaer.

Det blir utarbeidet ressursmaterieell til disse gudstjenestene. Det blir også utarbeidet studiematerieell for grupper som har lyst til å arbeide med de samme temaene i forkant av gudstjenestene.

Bispedømmene

Alle bispedømmene er utfordret til å ta regionale/lokale grep for å markere reformasjonen.

Dette er fulgt opp på ulike måter i bispedømmene, men alle er på banen med noe.

Noen har lagt vekt på å inkludere reformasjonen i trosopplæringstiltak for barn og unge. Et eksempel på dette er prosjektet «Luther øre» i Tunsberg, der ungdommer i fire menigheter er i ferd med å utvikle nye teser for vår tid, og hvor det planlegges å synliggjøre disse tesene i det offentlige rom gjennom ulike medier. Andre steder har en siktet seg inn på den kulturelle skolesekken.

Noen bispedømmer legger opp til kulturarrangementer i form av konserter og utstillinger.

Andre steder legges det vekt på lokalhistoriske arrangementer, arrangementer knyttet til ikke-til-salgs-temaene, eller andre aktuelle saker som for eksempel at Nord-Hålogaland vil ha fokus på ny nordsamisk bibeloversettelse.

Variasjonen er stor, og den bidrar til å vise bredden av ringvirkninger som begivenhetene i 1517 har utløst og fortsatt utløser.

Bergen som reformasjonsby

Noen ord må nevnes spesielt om Bergen. Siden dette var den første byen i Norge hvor lutherdommen fikk innpass, er byen blitt knyttet til «Europeisk vegkart for reformasjonsjubileet 2017», et prosjekt som gjennomføres av Den evangeliske kirken i Tyskland (EKD) i samarbeid med 47 kirker på 67 steder i 19 europeiske land. En omreisende utstilling, en «storymobil», drar fra sted til sted, og lokalt legges det opp til et allsidig program i forbindelse med besøket. I Norge er det eneste stoppestedet Bergen, og det vil prege sentrum i byen lørdag 4. mars 2017.

En annen begivenhet i reformasjonsmarkeringen i Bergen er at Filharmoniske Orkester og Kor samt Edvard Grieg Kor vil framføre Brahms *Ein deutsches Requiem* i to konserter i Grieghallen 6. og 7. april 2017. I verket distanserer Brahms seg fra den katolske rekviemtradisjonen og følger opp Luthers tanke om at tekster og salmer skulle være på morsmålet/tysk.

Reformasjonsprosjektet Austrått 1537

Ørland på Fosen, hvor Austrått-borgen ligger, var også et arnested for lutherdommen i Norge – og Austrått var åsted for den siste fysiske luthersk-katolske konfrontasjonen før erkebiskopen forlot landet i 1517. Siden 2010 har det årlig vært arrangert et

reformasjonsseminar på Ørland kultursenter i samarbeid med flere universiteter og læresteder, noe som også vil skje i jubileumsåret.

Ulike aktører

Flere aktører er på banen med ulike åpne seminarer og debattmøter. Her er noen eksempler, som slett ikke ment som en komplett liste:

- SMM, Mellomkirkelig råd, DIGNI, Norske Kirkeakademier og Kirkens Nødhjelp samarbeider om en serie seminarer ulike steder i landet med overskriften «Protestantisk kirke og misjons betydning for samfunnsutviklingen i Europa og verden». Det settes søkelys på protestantismens rolle i utviklingen av moderne, velfungerende samfunn i den vestlige verden, og protestantisk misjons betydning for utvikling av demokrati, helsevesen, utdanning og sivilisert samfunn globalt de siste 200 årene.
- Bispemøtet, Presteforeningen, Teologisk fakultet UiO, MF og NLA samarbeider om et bredt etterutdanningstilbud til prester.
- Universitetet i Oslo planlegger populærvitenskapelige forelesninger hvor flere fakulteter er involvert, samt et bokprosjekt.
- Luther og jødene er tema for et seminaret på Holocaust-senteret 10. november 2017, der arrangørene er Mellomkirkelig råd, Kirkeakademiene og HL-senteret – i samarbeid med Det Mosaiske Trossamfund.
- Det blir et metodistisk-katolsk-luthersk seminar på MF i oktober eller november 2016.
- KN og Den norske kirke vil samarbeide om fasteaksjonen 2017 og 2018., slik at dette blir reformasjonsjubileets diakonale prosjekt.
- Fra 13.–20. november 2016 vil medlemskirker i Norges Kristne Råd markerer Global uke 2016. Tema for årets uke er «Moderne slaveri», et viktig aspekt ved «Mennesker er ikke til salgs».
- Diakonhjemmet tar sikte på å arrangere en internasjonal konferanse med temaet *reformasjon og diakoni* i løpet av 2017, i samspill med VID og gjerne med andre diakonale organisasjoner.
- Norsk hymnologisk forening tar sikte på å arrangere et seminar med salmekveld på vårparten 2016, trolig i april, med Luther og salmesangen som tema.
- Det er god kontakt mellom Kirkerådet og NRK om ulike programmer/programinnslag i 2017.
- Flere miljøer arbeider med bokprosjekter i forbindelse med reformasjonsmarkeringen.

Nettsider

Det er laget et eget nettsted for reformasjonsmarkeringen i samarbeid mellom Den norske kirke og Norges kristne råd: www.reformasjon2017.no

Her kan en finne profildokument, rundskriv om temagudstjenester, lenker til andre aktuelle nettsteder, nyheter i forbindelse med jubileet – og ikke minst en kalender hvor en tar sikte på å legge inn relevante arrangementer av alle slag.

Fra nettstedet kan en også laste ned logoer og profilbilder til bruk i forbindelse med arrangementer.